

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภารกิจการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขอบข่ายงานแบ่งออกเป็น 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป และงานบริหารงบประมาณ ซึ่งงานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาแก่เด็ก การส่งเสริมงานวิชาการจึงเป็นการส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น (สุมิตร คุณานุกร, 2533 : 157) งานวิชาการจึงถือได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา จะพิจารณาจากผลงานทางวิชาการเป็นสำคัญ (ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์, 2535 : 17-18)

งานวิชาการในโรงเรียน มีขอบข่ายความรับผิดชอบหลายประการ โดยวัตถุประสงค์ทั้งหมดของงานวิชาการคือการพัฒนาในด้านนักเรียนเป็นหลัก งานวิชาการแบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 5 ด้านคือ งานด้านเกี่ยวกับครู งานด้านเกี่ยวกับตัวนักเรียน งานด้านการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน งานด้านการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา (พนัส หันนาคินทร์, 2524 : 62) ส่วน ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 17-18) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ ประกอบด้วยงานวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ งานการจัดการดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน และงานจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพการศึกษาในช่วง พ.ศ. 2535-2540 พบว่า ผลการดำเนินการด้านคุณภาพการศึกษา และการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และจากการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการประเมินผลคุณภาพทางการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2536 โดยประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ของนักเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน (กรมวิชาการ, 2537 : 15-16) ทั้งนี้เป็นผลกระทบมาจากการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ บุคลากรมีจำนวนจำกัดต้องรับภาระงานหลายอย่าง ระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรน้อยเกินไป เอกสารการประเมินผลการเรียนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ การทำวิจัยในชั้นเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลยังไม่เป็นระบบ และยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร (ดำรง เหมือนประสพ, 2546 : บทคัดย่อ)

ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษา ภาคบังคับโดยดำเนินการร่วมกับ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการดำเนินงาน โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร ดำเนินการทดลองจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษสองประเภทคือ ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาขึ้นที่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร คือ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนราชวินิตและโรงเรียนวัดเวตะวันธรรมาวาส (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 235) หลังจากนั้นเป็นต้นมาจึงได้เกิดโรงเรียนเรียนร่วมในต่างจังหวัด

นับตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา หลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. การศึกษา ภารกิจการของโรงเรียนทั่วไป คือการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนร่วมในโรงเรียน โดยสิทธิ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา มาตรา 10 วรรค 3 และมาตรา 74 และในปัจจุบัน การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในประเทศไทยจัดได้หลายรูปแบบ โดยมีหลายแห่งที่จัดให้เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีโครงการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนเฉพาะทาง ซึ่งสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสทางการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ร่วมกับการบำบัดรักษา เช่น ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น ทางด้านสติปัญญาและทางร่างกาย รวมทั้ง ผู้เรียนที่เจ็บป่วยเรื้อรัง ในโรงพยาบาล เพื่อให้มีความสามารถที่จะเรียนร่วมกับผู้เรียนปกติ ได้ตามความเหมาะสม เมื่อผู้เรียนคนใดมีความพร้อมที่จะไปเรียนร่วมได้ (เบญจจา ชลชานนท์, 2545 : 8)

รูปแบบของการจัดการเรียนร่วมที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ มีอยู่หลายรูปแบบ แต่ จากสภาพปัจจุบันปัญหา การดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ ยังคงเกิดปัญหา หลายๆด้าน เช่น ครูที่ทำหน้าที่สอนเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม ได้ประสบปัญหาจากการจัดการเรียนการสอน ระบบเรียนร่วมหลายประการ เช่น การจัดชั้นเรียน การทำแผนการสอน การสอนซ่อมเสริม การจัดหาสื่อและวิธีการวัดผลประเมินผล ซึ่งแม้จะมีการจัดการอบรม สัมมนาครูผู้สอน หลายครั้ง ครูผู้สอนก็ยังคงประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอยู่เช่นเดิม (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2539 อ้างถึงใน เกษม ทองสัมฤทธิ์ 2540) นอกจากนี้ ครูผู้สอนในโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ก็ประสบกับปัญหาในการจัดการเรียน การสอน โดยเฉพาะในเรื่องของ การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ทักษะการสอนเด็ก

ที่มีความต้องการพิเศษ และการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นต้น
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 18)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนเรียนร่วม ที่จัดการศึกษาในรูปแบบของการเรียนร่วมเต็มเวลา ตามสภาพที่เป็นจริงตลอดจนสังเคราะห์ ประเมินผล และนำเสนอแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเรียนร่วม ทั้งนี้เพื่อผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนเรียนร่วมวางแผน ปรับปรุง และพัฒนางานวิชาการ ตลอดจนเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณา ปรับปรุงและ กำหนดนโยบาย เพื่อให้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเรียนร่วมดำเนินไปอย่าง มีประสิทธิภาพสูงสุดอันจะส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเรียนร่วม ในจังหวัด กำแพงเพชร
2. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเรียนร่วม ในจังหวัด กำแพงเพชร
3. เพื่อประเมินผลแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเรียนร่วม ในจังหวัด กำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหา สังเคราะห์แนวทาง และประเมินผล แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเรียนร่วม ที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษา ภาคบังคับในรูปแบบการเรียนร่วมเต็มเวลา ตลอดจนนำเสนอแนวทางการดำเนินงานวิชาการ ในขอบข่ายงานทั้งหมด ได้แก่

1. ด้านบุคลากร ประกอบไปด้วย
  - 1.1 ทักษะคติในการจัดการเรียนร่วมของบุคลากร
  - 1.2 ความรู้ความสามารถของบุคลากร
  - 1.3 การได้รับการนิเทศของบุคลากร
2. ด้านงบประมาณและบริการสนับสนุนของหน่วยงาน ประกอบไปด้วย
  - 2.1 งบประมาณ
  - 2.2 การได้รับและการจัดบริการสนับสนุน

3. ด้านการดำเนินงานวิชาการ ประกอบไปด้วย

- 3.1 หลักสูตร
- 3.2 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 3.3 การวัดผลประเมินผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเรียนร่วม ที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด กำแพงเพชร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ประจำปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน อำเภอละ 2 โรงเรียน จำนวน 10 อำเภอ จำแนกเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียน แกนนำและโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลโรงเรียนแกนนำ จำนวน 20 โรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเรียนร่วม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานวิชาการ หมายถึง แนวดำเนินงานด้านวิชาการ ที่ผู้วิจัย สังเคราะห์จากสภาพปัญหาที่พบ และแนวคิดทฤษฎีเสนอเป็นแนวทางที่ควรปฏิบัติ ในด้าน หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

1.1 งานด้านหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมและแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้แก่ โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร การวางแผนเพื่อ ใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การกำหนดผู้รับผิดชอบ การส่งเสริมและการควบคุมการใช้ หลักสูตร การจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ตลอดจนการ ประเมินและติดตามผลการใช้หลักสูตร

1.2 งานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง แนวปฏิบัติและการจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนในโรงเรียนเรียนร่วมเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียน เกิดพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ ได้แก่ การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนทั้งทางภาคทฤษฎี

และภาคปฏิบัติ กิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดให้มีและการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน การจัดบริการแนะแนว และการจัดสอนซ่อมเสริม

1.3 งานด้านการวัดผลประเมินผล หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการประเมินค่าความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียนในโรงเรียนเรียนร่วม ได้แก่ การกำหนดนโยบายวางแผนและแนวปฏิบัติในการวัดผล การนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินตามศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน

2. โรงเรียนเรียนร่วมที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20 โรงเรียน

3. โรงเรียนแกนนำเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในรูปแบบเรียนร่วมเต็มเวลาในจังหวัดกำแพงเพชร ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกำแพงเพชร และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เป็นผู้คัดเลือก

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่กลุ่มบุคคลต่อไปนี้คือ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะฝ่ายวิชาการและครูในโรงเรียนเรียนร่วมได้ทราบแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเรียนร่วม และนำไปจัดทำแผนพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป
2. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเรียนร่วม จะได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น